

TRABANTOVY TOULKY KNIHOU

průvodce na čtenářskou cestu
Biblí (nejen) pro prvočtenáře

ČÁST 4.
(KAPITOLY 211- 280)

2. Sam 5 – Ekd 10
Ef 6,10 – Zj 22,21

Jan Vojvodík

(jak jsem je sedm let pro radost
psal jako svůj blog na:
toulkyknihou.wordpress.com
pod jménem Trabant)

TRABANTOVY TOULKY

KNIHOU – část 4.

Průvodce na čtenářskou cestu Biblí
(nejen) pro prvočtenáře

Část 4. (kapitoly 211 - 280)

2. Sam 5 – Ezd 10

Ef 6,10 – Zj 22,21

Jan Vojvodík

(jak jsem je sedm let pro radost psal jako svůj blog na
toulkyknihou.wordpress.com pod jménem Trabant)

211. O VELKÝCH VÍTĚZSTVÍCH A OPUŠTĚNÉM VOLANTU (2Sam 5 a Ef 6,10-24)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 5 (STARÝ ZÁKON)

Po sedmi a půl letech občanské války mezi Severním Izraelem a Judskem, dvěma částmi dříve jednotného Saulova království, dochází k usmíření. Judsko a Severní Izrael opět vytvářejí společný státní útvar, sjednotí se pod vládou společného krále Davida. Občanská válka vyhloubila mezi oběma společenstvími příkopy a vystavěla bariéry, které nelze zcela zasypat a odstranit. Nově vzniklý stát je tedy jakousi unií, sňatkem z rozumu – není bezešvý a nerozborný. Vznik této unie umožnila mimo jiné Davidova zdrženlivost, jeho státnické chování po smrti krále Saula, způsob, jakým projevoval svému předchůdci úctu.

Prvním zde zaznamenaným činem nového izraelského krále je dobytí Jeruzaléma, enklávy Jebúsejců uprostřed izraelského území. Jeruzalém je mocnou pevností a Jebúsejce ponechal v zemi již kdysi Jozue. Jebúsejskou pevnost Jeruzalém dobývá zřejmě Davidův vlastní vojenský oddíl, ti, kdo s ním dříve byli v emigraci. Dobytím jebúsejské enklávy

tak David získává vlastní území, dosud nezahrnuté v izraelských ani judských pozemkových tradicích; získává město později zvané jako Davidovo.

Výroky o „slepých a kulhavých“, uvedené v pasáži o dobytí Jeruzaléma, souvisejí s onou dávno zašlou dobou a jejich smysl je dnešnímu čtenáři zastřen. Snad šlo o posměšné označení jebúsejských božstev ve srovnání s Bohem Izraele.

Po dobytí Jeruzaléma následuje v textu krátká vsuvka o Davidových synech, kteří se za Davidova kralování narodili v Jeruzalémě.

Sjednocení Izraele je ohrožením pro okolní národy. Zatímco týrský král Chíram navazuje s Davidem přátelské styky, Davidovi sousedé Pelištejci jsou znepokojeni. Z jejich pohledu David, někdejší leník jednoho z pelištejských králů, nedávný izraelský emigrant v pelištejském azylu, sedm a půl roku vázal izraelské síly občanskou válkou, při níž nemohl Izrael pomýšlet na silové řešení problematických pelištejsko-izraelských vztahů. Situace se nyní radikálně mění – David vládne izraelské unii a nezdá se, že by chtěl vést izraelské státní záležitosti ve prospěch svých někdejších pelištejských ochránců. Pelištejské vojsko tedy uspořádá výpravu, jejímž cílem je Davida najít a eliminovat, protože právě David je postavou, která dává izraelské unii smysl a jednotu. Bez Davida se Izrael s vysokou pravděpodobností znovu rozpadne. David ovšem nekombinuje, spoléhá na svého

Boha, sází na Jeho doporučení. Výsledkem jsou dvě vítězné bitvy, které definitivně přeskupí poměr sil a navždy již neutralizují nepříjemného útočného souseda. Pelištejci již nikdy nebudou pro Izrael znamenat životní ohrožení, národní nebezpečí. Doba permanentní pelištejské hrozby, pod níž žil Izrael dlouhá desetiletí, skončila.

LIST EFEZSKÝM, KAPITOLA 6, verše 10 - 24 (NOVÝ ZÁKON)

K tomu novému životu v novozákonním křesťanském společenství, jak jej popisuje předchozí část textu, nejsme připraveni, neopírá se o nic, co bychom znali, co bychom si v minulosti osvojili. Křesťanský život je cesta po úzké cestě, cesta, kterou si vybíráme, pro kterou se rozhodujeme – a když na ni vstoupíme, po prvních pár krocích zjistíme, že na ní fouká, prší a padají kroupy jako pěsti. Chůzí po této cestě se protívíme „mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla“. Tento Pavlův slovník úzce souvisí s dobou vzniku, neztrácí ovšem na aktuálnosti. Pouhou cestou do kostela se zlu nelze zprotivit; náboženství jako přídavek, náboženství jako maska, náboženství jako mimikry zlu nevádí, naopak, hraje mu do karet. Všude tam, kde se náboženství stává sázkou na Pavlova Boha, všude tam, kde se život pohybuje po úzké cestě

následování Ježíše, který je Kristus, důvěry a spoléhání na Něj, dostáváme se do konfliktu s vnějším prostředím, s iluzí toho, co je normální, co se nosí, s lidmi okolo, s mocnostmi, zly a protitlaky, které nás převyšují, které nás mohou zašlapat do země. Spolehnu-li se na svůj výkon, na své kombinace, na své pojištění a zajištění v tom, co mám, v tom, co umím, v tom, nač jsem zvyklý, budu semlet, sežvýkán, mé křesťanství mi bude rozšlapáno jako bábovička na pískovišti. Budu tvrdě vrácen do řady, do kostelní lavice, kde si své odsedím a k níž si své odchodím, a mé náboženství nebude nikomu přerůstat přes hlavu, protože bude sterilní, vyprázdněné, jen něco navíc, jen morálka, jen snaha o výkon, která nikam nevede a končí v krematoriu.

Chci-li obstát na té úzké cestě následování Ježíše, který je Kristus, kde budu terčem, lovnou zvěří a mužem určeným k likvidaci, nemohu spoléhat na svůj výkon, na nic, co znám, co umím, co dokážu. Boží výstroj a výzbroj, o které Pavel v dnešní kapitole hovoří, souvisí se spoléháním na Boha, ne na sebe, ne na své kombinace, ne na své úsilí. Na cestě, po které půjdu, budu svádět boj o každý metr, a ten boj se nebude odehrávat v tom, zda budu dost dobrý a dost výkonný, ale zda se vzdám svých kombinací a pojistek, zda se cele vydám Ježíši, který je Kristus, zda Jej nechám určovat směr a okolnosti mého života – protože jen tak mohu obstát, že před sebou nechám jít Jeho, těžkou váhu, která si poradí

se vším, co mě tu může potkat, a třeba i potká.

Křesťanství prožívané v každodenním odevzdání volantu svého života do rukou Ježíše, který je Kristus, v čekání na Jeho aktivitu, i když všechno mě nutí použít svaly, utéct nebo bojovat, podat výkon, zajistit se a pojistit, je jediným způsobem, jakým se platně realizuje má a tvá důvěra, má a tvá víra, má a tvá zbožnost. Všechno jiné je jen maska, mimikry, lhaní si do kapsy. Všechno své úsilí, které dokážeme shromáždit, je třeba použít na to, abychom pustili z ruky volant svého života a přenechali jej Ježíši, který je Kristus. Nechme na Něm, kam jím otočí, kam nás povede a co tam na nás přijde, ať je to cokoliv, třeba hrob, protože s Ním jsme v bezpečí i uprostřed zmaru.

A nenechme se zmást tím, jak málo spolupoutníků na té úzké cestě skutečného novozákonního křesťanství potkáme. Třeba právě naše putování tímto směrem přivede na cestu důvěry další poutníky. Podstatné je zůstat na cestě. Nechat se odstrojit ze svých výkonů. Pustit z ruky volant, jet životem na místě spolujezdce.

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

212. O KORUNOVANÉ HORLIVOSTI A TÍSNÍ, KTERÁ ZDAŇUJE (2Sam 6 a Fil 1)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 6 (STARÝ ZÁKON)

Po eliminaci pelištejské hrozby se král David soustředí na upevnění izraelského náboženství. Největším náboženským symbolem z Mojžíšových dob, z počátků státního náboženství, je „Boží schrána svědectví“, pozlacená truhla s deskami Zákona, Áronovou holí a džbánem many. Boží schrána byla ztracena za Samuelova dětství v prohrané bitvě s Pelištejci, později byla Pelištejci vrácena jako náboženský symbol, který Pelištejcům působil neštěstí všude, kde jej uložili. Po návratu do Izraele byla schrána umístěna v Kirjat-jearímu, v domě Abinádabově, kde zůstala i po Saulově nástupu na trůn a během celé Saulovy vlády. Nový izraelský král David schránu v Kirjat-jearímu slavnostně vyzvedává a chce ji dopravit do Jeruzaléma, do svého královského sídla, aby posílil spojení královského úřadu s národním náboženstvím.

Převezení schrány je náboženská slavnost, průvod lidu,

národní svátek, symbolické dovršení dlouholetých válek s Pelištejci. V průběhu převozu dochází k incidentu, kdy spřežení táhnoucí vůz náhle změni naplánovaný směr jízdy. Na voze ovšem není přepravován běžný náklad, ale Boží schrána – a zbrklý Uza, který se do věci vloží a chtěl spřežení zabránit v odbočení, náhle umírá. Text neumožňuje bližší náhled, neposkytuje informace, pouze konstatuje. Cokoliv se týká Boží schrány jako největšího izraelského náboženského symbolu, je věc svrchovaně vážná, protože schrána a její obsah symbolizuje důvěru jako podstatu izraelského náboženství. Sebelépe míněné kombinace, kdy bereme Boží věci do svých rukou, jsou praktickým vyjádřením nedůvěry – a tyto souvislosti obklopují příběh nešťastného Uzy. Nečekaný zvrat způsobí přerušení cesty. David rozhoduje umístit schránu poblíž, v domě Obéd-edómově. Tři měsíce je schrána uložena u Obéd-edóma a její přítomnost Obéd-edómovu domu zjevně spíše prospívá, než škodí, na rozdíl od zkušeností, které se schránou před časem učinili Pelištejci. Král David se tedy rozhoduje dokončit převoz, umístit schránu definitivně v Jeruzalémě, královském sídelním městě. Izraelský král dává v průvodu doprovázejícím převáženou schránu najevo svou radost, tančí a poskakuje, což jej diskvalifikuje v očích jeho první manželky Míkal. Saulova dcera Míkal se nad Davidovým jednáním pohoršuje, příliš vážně bere svůj královský původ, cítí se jím být

oddělena – podobně jako my, když bereme vážně své postavení nebo původ, a cítíme se patřit k jinému, lepšímu světu než ti okolo. Mezi Davidem a Míkal dochází k rozkolu, Míkal už zůstane bezdětná.

David dokončí převoz a nechá uložit schránu v připraveném stanu. Následují slavnostní oběti, náboženská slavnost, završená obdarováním přítomných z královských spíží. Král dává najevo, že jeho úřad je úzce spojen s národním náboženstvím, že jedno patří k druhému, že obojí tvoří národní identitu, obojí produkuje izraelskou státnost. V praxi se později ukáže, že královský úřad je slabším a uměle přidaným článkem tohoto spojení, že státní náboženství se znovu stane jen národním a nakonec osobním, a že královský úřad selže a zanikne. Davidovou pohnutkou je ovšem zřejmě spíše náboženská horlivost, než politická vypočítavost – ta převládá až později, u jeho syna a vnuka, kteří jednou nastoupí na trůn po něm. Náboženská horlivost je sympatická, ale ošemetná, zaměřuje-li se na druhé, zaměřuje-li se ven. Neměňme svět, nebojujme za náboženství, ale otevírejme Davidovu Bohu sebe, své životy, své situace – a Davidův Bůh bude měnit nás, změněnými námi pak možná i naše okolí – a jsme-li náhodou „králi“, pak možná i to náboženství, i ten svět. Schrána smlouvy a její obsah symbolizuje důvěru izraelskému Bohu jako podstatu izraelského náboženství. Důvěra je vždy osobní, společná důvěra je množinou

jednotlivých osobních důvěr. Soustředíme se na důvěru Davidovu Bohu, ne na schránu, ne na symbol, ne na náboženství. Je to méně slavnostní, ale smysluplné.

LIST FILIPSKÝM, KAPITOLA 1 (NOVÝ ZÁKON)

List Filipským je psán z vězení. Pavel je vězněn pro svou misijní aktivitu, pro neskladnost nového, křesťanského náboženství v židovském a dokonce i nežidovském světě. Pozorný čtenář si hned v úvodních větách listu všimne paradoxu – Pavel považuje své uvěznění za přínos, za výhodu, za pomoc pro zvěst, kterou přináší. Skutečnost, že je vězněn pro evangelium o Ježíši, který je Kristus, povzbuzuje totiž ostatní zvěstovatele, dává jim jistotu, že Pavel i oni jdou správným směrem, když jejich činnost vyvolává odpor dosavadních náboženských a administrativních struktur. Nenechme si těmi staletími mezi námi a textem vnutit odstup mezi Pavlovou a naší situací. Následování Ježíše, který je Kristus, prožívání důvěrného vztahu s Ním vede k výrazné odlišnosti, myslíme jinak, jednáme jinak – a na vztah našeho okolí k nám to má stejný dopad, jako v Pavlově případě, i když nás za to v našem euroatlantickém civilizačním prostoru dnes zřejmě nikde nevsadí do vězení. Skutečná důvěra Ježíši, který je Kristus, skutečné následování, skutečné křesťanství

nás odděluje, vyčleňuje, vystavuje perzekuci jako ty, kdo se vymykají, kdo nejsou s davem, kdo se vyčleňují ze stáda – a tím vším ohrožují zavedené pořádky, tím vším působí pohoršení lidí, struktur i ďábelského (jakkoliv to zní pohádkově) zla. Následování Ježíše, který je Kristus a proto byl přibit na dřevo, obvykle nevede k pohodlí a klidu, ale k pronásledování a tísní. A právě tím je stvrzována jeho autenticita.

Ještě pozornějšího čtenáře možná zarazí Pavlovo neodmítání zvěstovatelů, kteří nové, křesťanské náboženství pojmají tak trochu jako byznys s vlivem, a Pavlovo uvěznění jako příležitost ovládnout hřiště. Pavel si je zřejmě jist, že křesťanství není ideologie, je si vědom živého Ježíše, který je Kristus, stojícího za křesťanským náboženstvím. Zvěst přežije ty, kdo ji zkreslují, a záchrana lidí, které přivedou, nespočívá na pohnutkách zvěstovatele, ale na živém důvěrném vztahu posluchačů s Ježíšem, který je Kristus. Přijít do křesťanského prostředí, vystavit se křesťanské zvěsti je podstatnější, než přesnost a pohnutky pozvání, které tam posluchače přivedlo.

A tak Pavel z vězení píše o své touze pracovat, která je větší než touha po odpočinku, po klidu. Vybízí k odvaze tváří v tvář nebezpečí. Upozorňuje, že utrpení ke křesťanství patří, doprovází jej – a on sám je toho příkladem. Následovat Ježíše, který je Kristus, důvěřovat Mu, je tím, oč v životě běží, Pavlově i našem – a tíseň, která s tím souvisí, je jen daní,

kterou křesťan platí zavedeným strukturám a zvyklostem za svou odlišnost. Tehdy – i dnes, v něčem stejně, v něčem jinak – ale vždy nějak. Kdo vstoupí na cestu, zjistí, že je úzká – a pokud ne, ještě na ni nevstoupil, i když si myslí opak.

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

213. O BOTÁCH V BÁBOVIČKÁCH A CESTĚ UPROSTŘED BAŽIN (2Sam 7 a Fil 2)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 7 (STARÝ ZÁKON)

Boží schrána je v Jeruzalémě, ten se stává náboženským centrem království a sídelním městem izraelského krále. Národ je zajištěn v bezpečných hranicích, tradiční rival – Pelištejci – je vojensky překonán. Situace se zdá vybízet k sjednocení kultu a trůnu, k vytvoření nábožensko-politického systému s pevným středem v Jeruzalémě – a je tedy potřeba vystavět chrám, Boží sídlo uprostřed lidu a co nejblíže trůnu, chrám jako oporu a potvrzení královské moci. Davidovy úvahy jsou rozumné, logické, politicky i nábožensky strategické, proto k nim prorok Nátan nic nenamítá, schvaluje je. Vzápětí však k Nátanovi promluví Hospodin a Nátan spěchá Davidovi vyřídit, že jejich Bůh má na věc jiný názor, že jejich Bůh má jinou strategii, že sňatek trůnu a oltáře se nekoná.

Nátan tlumočí Davidovi Boží ujištění o vzájemném úzkém vztahu Davida a Davidova Boha. Tlumočí Davidovi Boží ujištění, že životní cestě, která vedla k Davidovu zajištěnému

královskému dnešku, zjednával průchod Davidův Bůh, protože na něj, na Davida, vsadil a jej, Davida, miluje. Není ovšem Davidova věc, aby stavěl chrám, aby spojoval trůn s oltářem. Až přijde čas, povolá Bůh k této práci některého z Davidových potomků. Ne David Bohu vybuduje chrám, ale Bůh Davidovi vybuduje království. David je článkem v řetězu, životem v dějinách. Tam, kde má David sklon měřit situace a potřeby horizontem sedmdesáti let, horizontem lidského života, vnímá Bůh ne článek, ale řetěz, ne jeden život, ale množinu životů, představující dějiny. David buduje ze svého pohledu, Bůh vidí dál. Nejen David, ale i Davidovo království, i ten budoucí chrám zanikne, i to náboženství dojde cíle a nového začátku, až se jednou zlomí letopočet na před a po, jak o tom čteme v novozákonních kapitolách Toulek Knihou.

A David prokazuje pokoru, vděčnost, královskou velikost – skloní hlavu, opustí své kombinace, své plány, nechá si mluvit do svých královských vizí, do svých nábožensko-politických strategií, nechá si svým Bohem šlapat do královských báboviček. Projeví se jako král, jako izraelský král, jako král z Božího rozhodnutí, jako král, který ví, čím je, ví, komu věří, ví, nač a na koho sází.

Já i ty, stejně jako David, měříme situace, krachy a příležitosti svých životů horizontem sedmdesáti let a jsme rozčarováni, když se naše plány, vize, strategie pořád kymácejí, když náhle padají jako domečky z karet, když

přítomnost neurvale šlape po našich minulých bábovičkách a do závorky dává ty budoucí. Já i ty, stejně jako David, jsme články v řetězu, životy v dějinách. Projevit pokoru, vděčnost, sklonit hlavu, opustit své kombinace a nechat na Bohu kulisy a scénář našeho života, znamená pochopit, kde je realita a kde iluze, kde je horizont a kdo vidí za něj. Nelze to zvládnout bez důvěry, bez spoléhání, bez sázky na Boha, znovu a znovu, den za dnem podávané v sázkové kanceláři všednosti, orámované neóny doby a olepené reklamou na úplně jiné jistoty. Nelze to zvládnout bez selhání a pádů, ze kterých je třeba vždy znovu a znovu se škrábat na nohy, protože Davidův a náš Bůh je Bohem nových začátků. Po dnešní kapitole přijdou další, v životě Davida i v životech našich. Situace se mění, sázky se přijímají, reklama buší.

LIST FILIPSKÝM, KAPITOLA 2 (NOVÝ ZÁKON)

První polovina druhé kapitoly velmi pevně a rozhodně uvádí do způsobu života uvnitř křesťanského společenství. Emotivně, s odvoláním na svůj vztah ke členům filipského křesťanského okruhu, vyzývá Pavel filipské křesťany k převzetí nového životního stylu, v němž ctižádost a pýchu nahrazuje láska a pokora. Jako předobraz tohoto způsobu života staví Pavel svým tehdejším posluchačům i dnešním

čtenářům před oči starý křesťanský hymnus o Kristově lásce a pokoře, která Ježíše, proto, že se rozhodl být Kristem, stojí život, člověka zachraňuje a vede na cestu opuštění ctižádosti, opuštění pýchy, cestu rezignace na své představy o životě a jeho zajištění, cestu sázky na Ježíše, který je Kristus, děj se co děj, stůj co stůj. Jen tak lze žít skutečně křesťanský život.

Křesťanství není nálepka na životě, který žiji podle svých představ a své volby, není ani certifikát, ani berlička, není něco navíc, nadstavba, odchozená cestou do kostela a odsezená v kostele. Křesťanství je cestou následování Ježíše, který je Kristus, cestou, na které sebe sama odevzdávám Jemu, rezignuji na svou ctižádost, nechci mít nic společného s pýchou, toužím po lásce, toužím po pokoře – a zároveň si uvědomuji, že takové lásky a pokory nejsem schopen, že moje láska a moje pokora je vždy jen v závorce, vždy jen v uvozovkách, vždy karikována sobectvím a strachem o ztrátu postavení, zajištěnosti, vlastních nároků a práv.

Takový život, ke kterému Pavel úpěnlivě vyzývá, není možné žít z našich vlastních sil, z našeho vlastního usilování. Je možné jej pouze přijímat ze vzájemného vztahu s Ježíšem, který je Kristus, otevíráním v důvěře a spoléháním na svého Boha navzdory všemu a všem. Jen tak lze pustit z dlaně záchranné lano sobectví a důrazu na vlastní zajištěnost, vydat se na cestu přes propast nejistoty s vědomím Jeho dlaně pod nohama, i když nás všechno kolem přesvědčuje o tom, že

vlastně padáme.

„Je to Bůh, který v nás působí, že chceme i činíme, co se Jemu líbí“. Nejen chceme, ale i činíme, ano, činíme. Ne z vlastní síly, ne jako náboženský výkon, ne jako úsilí o správné chování – to nikam nevede, to je slepá cesta, kde naše křesťanství utone, zajde, aniž to budeme schopni rozpoznat. Ono „činění“ přichází jako dar, jako změna myšlení, která je odpovědí na důvěru, na spoléhání, a jejich praktické projevy. To je podstata křesťanského životního stylu, křesťanství v praxi – a setkat se s ním lze tak zřídka proto, že většina křesťanů krátkozrace usiluje o výkon, ne o důvěru, protože snaha o výkon je nám blízká, jsme na ni zvyklí, ještě nám nedošlo, že nikam nevede. „S bázní a chvěním uvádějte ve skutek své spasení“ není požadavek na výkon, ale na důvěru, na spolehnutí a jejich praktické projevy – tudy vede cesta, všude kolem jsou bažiny. Na této cestě lze být ostatním směrovkou, ukazatelem, majákem, protože důvěra a spoléhání se v praxi projevuje nepřehlédnutelně, je naprosto jiná než to, co je běžné, než to, co se nosí.

Závěr kapitoly se věnuje praktickým záležitostem, jistě zajímavým a poučným, ale to klíčové, to zásadní, zaznělo předtím – a ta první polovina druhé kapitoly Listu Filipským patří k nejsilnějším a nejdůležitějším místům Pavlových novozákonních listů.

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

214. O BOJI O BUDOUCNOST A KVALITÁCH V ODPADKOVÉM KOŠI (2Sam 8 a Fil 3)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 8 (STARÝ ZÁKON)

Poprvé v historii vede Izrael, nový národ, který před časem kolonizoval kanaánskou vysočinu, zahraniční válečnou kampaň, expanduje ze svých hranic. Bůh celá staletí před Davidem povolal Abrahama ze vzdáleného zahraničního velkoměsta, aby žil na kanaánské vysočině jako imigrant, a tam Abraham předal své náboženství, známost se svým Bohem, své rodině. O Abrahamovu rodinu Bůh zvláštním způsobem pečoval, vyváděl ji z kombinací, kterými se chtěli Abrahamovi potomci zajistit, dával jim najevo, že je Bůh vyžadující důvěru, ne úsilí o výkon. Později povolává Mojžíše a konstituuje z výrazně rozrostlé rodiny národ, stává se předmětem jeho náboženství; z Abrahamova a Mojžíšova Boha se stává Bohem Izraele. Národ je pod Božím vedením vyváděn z kombinací, kterými se chce zajistit, opakovaně dostává najevo, že Bůh Izraele je Bůh vyžadující důvěru, ne úsilí o výkon. Izraelský národ získává životní prostor, když kolonizuje kanaánské území, když poráží, eliminuje a

vytěsňuje kanaánská náboženství. Původní kanaánské kultury jsou nahrazeny izraelským národním náboženstvím, jehož předmětem je víra, důvěra Bohu Izraele, tedy Bohu Abrahamovu a Mojžíšovu. Ke sjednocení národa, který se nachází pod neustálým tlakem svých sousedů a který čelí neustálému náboženskému tlaku ze strany okolních kultů a zbytků původních náboženských systémů na obsazeném území, je určena instituce krále. Poté, co důsledný a nábožensky horlivý David vystřídá na izraelském trůnu nedůsledného a nábožensky problematického krále Saula, je politický a náboženský tlak ze strany okolí řešen válečnou kampaní, sérií výbojných válek, s cílem potlačit rizika, eliminovat nepřátele.

A tak král David nejprve udeří na již dříve zatlačené Pelištejce a systémově omezí jejich schopnost ohrožovat izraelské území, učiní z nich své vazaly, zabere jejich pohraniční území. Následně vede David války s dalšími sousedy, tvrdě potlačuje jejich mocenský a náboženský potenciál, podřizuje je pod izraelskou nadvládu, vytváří nárazníkové pásmo z podrobených národů kolem hranic izraelského území. Davidovy výboje nesou především náboženský rozměr, jejich politický motiv je druhořadý. Tím, co konstituuje tehdejší izraelskou státnost, tehdejší izraelskou národní identitu, je instituce národního náboženství jako systému vedoucího k důvěře izraelskému

Bohu, nikoliv instituce krále jako politicky a mocensky sjednocujícího prvku. A tak v Boží podpoře Davidových aktivit, jak o ní opakovaně čteme v dnešní kapitole, můžeme vidět potřebu upevnit a bezpečně zakotvit izraelské náboženství v okolním světě, který ve všech svých náboženstvích a kultech nábožensky uvažuje naprosto radikálně jinak, a který představuje pro izraelské náboženství ohrožení a problém.

Davidovy zahraniční války umožnily Izraelcům uhájit svou náboženskou identitu navzdory všemu a proti všem. Davidovy zahraniční války umožnily pronést izraelské náboženství neklidným prostorem Blízkého a Středního Východu až k pozdější době, kdy čelilo hrozbě přímého zániku při asyrském a později babylónském zajetí. Davidovy zahraniční války byly významným počinem, který vytvořil izraelskému náboženství prostor k přežití pozdějšího národního rozdělení, vytvořil z krále Davida postavu, s níž se mohly pozdější generace identifikovat a poskytl izraelskému náboženství přechodné, ale masívní bezpečí. Davidem vybojované bezpečí vedlo k vybudování pevných náboženských struktur, nezlomených ani pozdější celonárodní porážkou, ani s ní související destrukcí náboženského systému, a které v dějinách vytvořily most vedoucí až do evangelijních událostí, které historii izraelského náboženství ukončí a vyzvou k jejich (radikálně

novému) křesťanskému pokračování.

LIST FILIPSKÝM, KAPITOLA 3 (NOVÝ ZÁKON)

Znovu se ozývá varování proti lpění na starozákonní obřízce jako podmínce příslušnosti k národnímu náboženství a způsobu vyjádření víry. Trvání na starozákonních náboženských předpisech vede k rozdělení, hloubí příkop mezi starozákonním židovstvím, které se naplnilo v novozákonním křesťanství a dál pokračuje právě v něm, bez ohledu na národnost, bez ohledu na místo pobytu, bez ohledu na obřezanost či neobřezanost, bez ohledu na dobrý či horší původ a na podaný a vykázaný výkon. Všechnen ten dobrý starozákonní původ a všechnen ten důsledně podaný náboženský výkon, jimiž Pavel disponoval, odložil v okamžiku, kdy se stal křesťanem, kristovcem, následovníkem Ježíše, který je Kristus. Všechny ty dobré a vážené a ctihodné atributy svého života a postavení Pavel odložil, odepsal jako ztrátu, protože smysl života našel v důvěře Ježíši, který je Kristus, a tato důvěra pro něj znamenala víc, než původ, víc, než zvyk, víc, než podaný výkon, víc, než cokoliv. Ten ukřižovaný Ježíš, o němž Pavel věří, že je Kristus, stojí židovskému aristokratu Pavlovi za to, aby jej následoval, i když tuší, že následování toho, koho z náboženských důvodů

ukřižovali, velmi pravděpodobně skončí podobně.

Pavel si je vědom propastného rozdílu mezi ním a tím, koho následuje. Zná své slabosti, omyly a pády, ale vsadil všechno v životě na Ježíše, který je Kristus. Důvěřuje, bojuje sám se sebou o existenciální důvěru, o spoléhání ne na sebe, ale na Ježíše, kterého Pavlovi současníci ukřižovali, protože jim veškerý výkon seškrtal na důvěru.

Ne obřízka, ale příslušnost k tomu ukřižovanému Kristu je novozákonní zárukou a vyjádřením vztahu s Pavlovým, Mojžíšovým a Abrahamovým Bohem. A příslušnost znovu a znovu osvědčovaná důvěrou tomu Ježíši, který je Kristus, důvěrou, která nahrazuje a škrtá náboženský výkon, důvěrou, která přes naše slabosti a pády, navzdory naší nedokonalosti a nepoužitelnosti představuje hodnotu, která jediná má smysl, důvěrou, která slavně otevírá budoucnost a úlevně škrtá minulost.

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

215. O MILOSRDENSTVÍ NAD PANSKOSTÍ A SVOBODĚ PROTI NEZÁVISLOSTI (2Sam 9 a Fil 4)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 9 (STARÝ ZÁKON)

Jakmile král David zajistí vnější bezpečnost izraelského království, začne se věnovat správě jeho vnitřních věcí. Dává do pořádku vztahy a vazby, a začíná od narovnání s pozůstatky Saulovy dynastie. Dává vyhledat správce Saulovy pozůstalosti Síbu a zjišťuje od něj, že král Saul měl ještě jednoho syna, chromého, invalidního, neschopného postarat se sám o sebe, a že tento syn, Mefibóšet, dosud žije v bezvýznamném periferním Lódebaru, živen v rodině jakéhosi Makíra. Král David dává Mefibóšeta povolat ke svému dvoru, poskytuje mu důchod ze Saulových pozemků a místo u královského stolu. Správce Síbu David zavazuje péčí o Mefibóšetovi svěřený majetek.

David se chová jako Bohem povoláný král, ne jako běžný starověký despota. V zahraniční politice je rozhodný a důsledný, v budování království uvažuje strategicky, ale ve vztahu k lidu svého Boha a k rodině svého předchůdce

osvědčuje milosrdenství a pokoru.

S Davidovým královským postojem ostře kontrastuje přístup otroka Síby. Jako pouhý správce majetku, který mu nepatří, se Síba bere velmi vážně (má ostatně patnáct synů a dvacet otroků, během správy Saulova majetku se mu zřejmě dařilo posilovat vlastní ekonomické zajištění). Ve své odpovědi dává Síba králi mezi řádky najevo, že on, Síba, dokáže Mefibóšetovi poskytnout stejný luxus, jako král David. Otrok Síba se chová panský. Je to kontrast jako importovaný z našeho 21. století: skutečný majitel se chová jako správce, zatímco pouhý správce se považuje za majitele. Pokora krále Davida je zvýrazněna panským chováním otroka Síby. Se Síbovou podnikavostí se ostatně o pár kapitol dál ještě setkáme.

LIST FILIPSKÝM, KAPITOLA 4 (NOVÝ ZÁKON)

Po osobních vzkazech v úvodu kapitoly následuje výzva k radosti, jejímž důvodem je pokoj, zakotvenost v Pavlovu Bohu. Neutápět se v životních situacích, nekombinovat z nich záchranné mosty a můstky, ale odevzdávat je Ježíši, který je Kristus, očekávat východiska od Něj, ne od okolností, ne od sebe, od svého výkonu. Takové odevzdání, taková rezignace na vlastní kombinace, na produkci, na úsilí o sebezáchranu,

na braní se vážně, osvobozuje ty, kdo tak ke svému životu přistupují, k jinému způsobu přemýšlení, k otevřenosti věcem, které mají skutečný smysl, které mají skutečnou hodnotu, které místo neklidu přinášejí pokoj, i když naše okolí vyznává většinou hodnoty jiné, a ty skutečné přenechává bláznům a básníkům.

Pavel, odevzdávající své situace, svou životní ekonomiku a životní hodnoty svému Bohu, je spokojen s tím, co má. Vyměnil jistou a zářivou budoucnost předního farizeje za naprostou závislost, za rezignaci na původ a postavení, za zdánlivou nejistotu člověka, který spoléhá na toho, koho ostatní ukřižovali. A v důvěře tomu Ježíši, který je Kristus, umí Pavel nést tíhu bídy i tíhu nadbytku, a být spokojen s tím, co mu jeho Bůh dá k dispozici. Nepočítá pro „tady“, počítá pro „tam“ – pro království, které jeho Bůh vyhlásil, slíbil, a pro které jsme Jej ubili, zabili, přibili na dřevo. V tomto ubitém, zabitém, přibitém Ježíši, který žije a je Kristus, může Pavel vše, u Něj bere sílu k službě, která je těžká, která bolí, a přece působí radost a dává pokoj.

Pavlův vztah k financím, jak se jej v závěru kapitoly text dotýká, je v ostrém kontrastu se způsobem, jak se k majetku a financím staví popavlovská církev 21. století. Bůh se nezměnil, člověk se nezměnil, Ježíš je stále Kristus a křesťanství nezaniklo – jen má stále málo Pavlů a stále málo důvěry, protože důvěra je cenné zboží a platí se za ni

rezignací na brání se vážně, rezignací na nezávislost jako projevem skutečné svobody, která volí závislost jedině, ovšem úplně, na Bohu. K popavlovské církvi 21. století ovšem možná patříme i ty, i já, každý se svým životem a každý sám za sebe před společnou výzvou – zvolíme nezávislost, nebo svobodu?

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

216. O NEJHORŠÍM ŘEŠENÍ A STŘEDU PROTI BEZNADĚJI (2Sam 10 a Kol 1)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 10 (STARÝ ZÁKON)

Zahraniční politika izraelského krále Davida je po nedávno provedených nutných vojenských opatřeních již mírumilovná, staví na vzájemném partnerství. Když zemře sousední amónovský král, vysílá David k jeho synu soustrastné poselstvo. Amónovští velitelé ovšem označují Davidův státnický počin za špionáž, za průzkum před následným válečným přepadem. Poslové jsou tedy potupeni a odesláni zpět. Amónovci vědí, že to může znamenat válku s izraelským králem, a rychle staví armádu, pronajímají si vojáky od svých aramejských sousedů. Vzniká amónovsko - aramejská válečná aliance proti Davidovi, a stále ještě nevyčerpala potenciál svého vojenského růstu, stále se může rozvíjet o další podporovatele.

David svěruje velení Jóabovi a rozhoduje se provést preventivní válečnou operaci ještě na izraelských hranicích, nedovolit nepříteli zaútočit na izraelské území. Armáda je

rozdělena na dvě skupiny, jedna je vyslána proti aramejskému uskupení, druhá proti Amónovcům. Jóabovy oddíly jsou v nevýhodném postavení, přesto donutí Aramejce k ústupu. Pod dojmem této porážky prchají i Amónovci před Abíšajovými muži. Izraelci se vracejí zpět, nepronásledují, spokojí se s vyjádřením vojenské převahy.

Aramejci ovšem zapojí další panovníky ze svého národnostního okruhu, znovu postaví vojsko a táhnou k izraelským hranicím. David je opět napadne ještě mimo izraelské území a izraelské vojsko znovu donutí Aramejce k útěku. Porážka Aramejců je významná a bolestivá, protidavidovská aliance Aramejců a Amónovců se rozpadá, Amónovci zůstávají osamoceni. Válka proti Amónovcům bude pokračovat.

Z dnešní kapitoly si čtenář může odnést víc než jen popis jednoho starověkého konfliktu. Ve starověkém i novověkém světě vznikají spory a války nejen z maličkostí, z posledních kapek v pohárech trpělivosti, z výbušných záminek, ale i z nepochopení, z nedostatku komunikace. Jakmile jsou na stole důvody k válce, je dohoda obtížná, hlavy jsou horké, realita se hledá obtížně, iluze ohrožení odsouvá diplomacii do ústraní, otevírá uši generálům. Válka je ovšem nejhorší ze špatných řešení – jakmile se rozjede, je obtížné ji zastavit, geometrickou řadou množí problémy, ve vztazích kope hluboké příkopy, do neštěstí zatahuje další a další – ať byl

důvod k ní sebemalichernější a sebenesmyslnější. Ani spor Amónovců s Davidem neskončí vyjasněním stanovisek, vyřikáním, co jsme si a proč jsme si, ale v dalších kapitolách porážkou a zmarem sousedního národa, ke kterému David na začátku té dnešní kapitoly z dobré vůle vyslal soustrastné poselstvo, aniž tušil, co tím způsobí.

LIST KOLOSKÝM, KAPITOLA 1 (NOVÝ ZÁKON)

Krátký, opět ze čtyř kapitol sestávající dopis do Kolos má soustředící, tedy ke středu přivádějící tendenci – tehdejší posluchači i dnešní čtenáři jsou taženi k pochopení, že Ježíš, který je Kristus stojí ve středu zvěsti, a že pro křesťana představuje základní, výchozí bod pro všechna další přemýšlení, konání a tedy život.

Setkání s evangeliem o Ježíši, který je Kristus, přivádí do křesťanského společenství. Přivádí do společného prostoru a k sobě navzájem nejruznější jedince, nejruznější osobnosti. Nemá-li se toto společenství rozpadnout, má-li být jednotné a akceschopné, potřebuje se soustředit na společného jmenovatele, na toho, komu uvěřili, na Ježíše, který je Kristus. Jeho příběh a důvěřivé vydání se cestou, kterou ukazuje, kterou předšlapal a na kterou vede, toto společenství sjednocuje, nastavuje zrcadlo, vytyčuje cíle, boří iluzorní představy, otevírá očím realitu. Jeho příběh Pavel znovu představuje a využívá při tom starý křesťanský hymnus, zřejmě o řadu let starší než zbytek listu, i když ne

o příliš mnoho, neboť dějiny křesťanství se zatím, v době, do které Pavel píše, počítají teprve na desetiletí.

Sebe Pavel v závěru kapitoly představuje jako toho, kdo slouží společnému soustředění na Krista jako střed křesťanské zvěsti. Pavlovou službou je vysvětlovat, učit, zvěstovat – a je to skutečně zápas, protože pozice nového křesťanství jsou obklíčeny zcela odlišnými, a přitom atraktivními kulty a náboženskými směry, včetně těch, které působí na křesťanskou obec v Kolosách.

Oč jiná je naše situace ve 21. století? Snad v intenzitě, s jakou na nás naléhají ty dnešní atraktivní alternativy, odvádějící od prostého křesťanství zaměřeného na Krista. Kult výkonu, esoterika, nově objevované a propagované keltství, slovanství, buddhismus a hinduismus, moderní tendence nebrat nic příliš vážně, tendence být „nad věcí“, návaly a závaly zbytečných informací, to vše na nás volá, křičí, řve z internetu i televize, ze všech těch obrazovek a vln, jimiž jsme obklopeni, aby nás zmanipulovalo, standardizovalo, ohradilo do jakékoliv jiné škatulky a názorové sekce, jen abychom nezvolili za životní střed Ježíše, který je Kristus, právě proto, že je Kristus – ten, kdo může zachránit, vysvobodit, vytrhnout ze zmaru a beznaděje všeho ostatního. Proto se to „ostatní“ urputně brání, útočí a válkuje v našich očích a uších realitu svou nakaširovanou iluzí.

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

217. O NESLAVNÉM ŘETĚZU A KLICE KE SMYSLU (2Sam 11 a Kol 2)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 11 (STARÝ ZÁKON)

Je to neslavná kapitola, kterou dnes otevíráme. Izraelský král David neslavně zatouží po krásné manželce jednoho ze svých vojáků, Chetejce Urijáše, který je právě pro svého krále ve válce s Amónovci. Králi Davidovi, považovanému za národního hrdinu, Urijášova žena Bat-šeba neslavně podlehne, má s ním (nebo spíše on s ní) neslavný poměr. Onen neslavný poměr skončí neslavně – Bat-šebiným těhotenstvím. Izraelského krále, kdysi národního hrdinu, vítěze nad Goliášem, čeká neslavný konec – protože cizoložství se trestá smrtí a v Izraeli není král postaven nad zákon. Z neslavné situace najde král David neslavné řešení. Král David, který na svého Boha v životě sází a tolikrát mu již předkládal svá životní rozhodování, tu jedná zbrkle; bez Boha, tedy bezbožně, sobecky zajišťuje své bezpečí a nechává za ně Chetejce Urijáše zaplatit životem.

Chetejec Urijáš byl Chetejec, ne Izraelita – patřil zřejmě

k původním obyvatelům Jeruzaléma, a i pro ně představoval naplaveninu, přespolního, člověka odjinud. Když pak Davidova armáda Jeruzalém dobyla a obsadila, připojil se Urijáš, ač Chetejec odněkud ze severu, k izraelskému králi, k izraelskému náboženství, k Davidovu Bohu.

Tento Urijáš, asimilovaný Izraelec neizraelského původu, dostává z králova rozkazu mimořádnou dovolenou, přichází domů, aby si král zajistil bezpečí Urijášovým domnělým otcovstvím. Ten neizraelita, ta naplavenina, se ovšem chová docela slavně, v ostrém kontrastu k neslavnému jednání krále. Odmítá se setkat s manželkou, odmítá využít domácího pohodlí, nechce odpočívat tady, ale bojovat tam, kde jde o věc jeho krále, bere vážně své nově přijaté izraelské náboženství, bere vážně Davidova Boha, ne sebe. Král David zvyšuje tlak na řešení neslavné situace, je v úzkých, nemá mnoho času. Odesílá Urijáše zpět na frontu a tam jej přikazuje ponechat v bitvě samotného. Chetejce Urijáše, dobrého Izraelce a dobrého vojáka, nechává král David neslavně utratit, protože on, vítěz nad Goliášem, má neslavný strach z vlastní neslavné smrti po prozrazení svého neslavného poměru.

Celý ten řetěz neslavných událostí, který se postupně řadí článek za článkem, sahá ze starověkého Jeruzaléma až k našemu, mému a tvému, třeslutě dnešnímu dnešku. Je snadné a bezbolestné zlomit nad králem Davidem hůl,

pohoršit se, pokrčit rameny – král jako král, co byste chtěli. Ten řetěz neslavných následků Davidova sobectví je ovšem při bližším pohledu vidět i v našich vlastních, moderních životech. Nejsme možná přímo vrahy, ostatně ani králi, naše neslavné chvíle mají menší rozměry – ale stejné důvody. Žijeme stejně jako David – a dokonce mnohem více než David – obklopeni iluzí, válcováni reklamou, ubezpečováni o správnosti a nutnosti „brát se vážně“, uspokojovat své potřeby. Realita se přitom odehrává úplně jinde, probíhá na pozadí, na horizontu, kam dohlédnout znamená prohlédnout skrze iluzi. To podstatné, oč jde, je brát vážně Davidova a Urijášova Boha, spoléhat na Něj, ne na sebe, stát o Jeho názor, ptát se, volat, nebrat věci do svých rukou, nekombinovat vlastní záchranu, nebýt sám sobě bohem – jinak to skončí neslavným řetězem chyb, bolestí, slzami, ztrátou, prohrou, bankrotem – i když to tak vůbec nemusí na první pohled vypadat. Naše sobectví, pýcha a ctižádost, vlastnosti, s nimiž se rodíme, setrvale manipulují optikou našeho vnímání světa a života směrem k zemi, pod nohy, do iluze – zatímco touha po Bohu nám jemně páčí oči vzhůru, k horizontu, na němž lze zahlédnout realitu, prosakující z prostoru za horizontem. Normální, žádoucí a důvěryhodné je dívat se nahoru, nechat si zaostřit zrak do reality – i když nám všechno okolo řve do uší, bije do očí a vtluoká do hlav, že normální je to, co vidím přímo před sebou, na konci svého

nosu.

Po neslavném řetězu neslavných událostí se do iluze vlomí realita. Můžeme žít v iluzi a nehledat realitu – pak však stejně přijde chvíle, kdy si pro nás realita doprostřed iluze sáhne, kdy námi nehledaná realita vyhledá nás.

Davidův Bůh s Davidovým neslavným chováním nesouhlasí – a má k němu co říci. O tom příště.

LIST KOLOSKÝM, KAPITOLA 2 (NOVÝ ZÁKON)

V textu první poloviny druhé kapitoly staví Pavel důvěru a spoléhání na Ježíše, který je Kristus, nad cokoliv jiného, nad gnosi s jejími vesmírnými mocnostmi, nad židovství s jeho rituální obřízkou, protože všechny naše viny a všechnu naši poddanost jakémukoliv věřiteli nechal Pavlův Bůh přibít na kříž společně s Ježíšem, který je Kristus, zachránce člověka a Boží Syn.

A tak v prvním ani jednadvacátém století nemá smysl jezdit za náboženskými zážitky do Tibetu či do Indie, následovat kdovíjakého guru, vracet se ke keltským či slovanským náboženským kořenům, zkoumat učení všelijakých toltéků, spoléhat na to či ono, na správnou náboženskou praxi, na moudrost předků, na ten správný náboženský či nenáboženský výkon, ale jediné, plně a cele na